

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.4>

УДК 351:338.43

Н. С. Орлова,

д. держ. упр., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування, Університет Григорія Сковороди в Переяславі

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0785-751X>

Н. В. Мірко,

к. держ. упр., доцент кафедри публічного управління та адміністрування, Державний торговельно-економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4884-5195>

ІНСТРУМЕНТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ СПІЛЬНОЇ АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇН ЄС

N. Orlova,

Doctor of Science in Public Administration, Professor of the Department of Public Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

N. Mirko,

PhD in Public Administration, Associate Professor of the Department of Public Administration, State University of Trade and Economics

INSTRUMENTS OF GOVERNMENT REGULATION AND FINANCIAL CONTROL OF THE COMMON AGRICULTURAL POLICY OF THE EU COUNTRIES

Набуття Україною статусу кандидата до членства в Європейській Союз відкрив новий етап у євроінтеграційних відносинах для України,

пов'язаний з реалізацією секторальної інтеграції з ЄС в різних сферах та галузях економіки, в тому числі в аграрному секторі. У статті досліджено організаційні механізми державного регулювання дієвих інституцій країн Європейського Союзу у розвитку Спільної аграрної політики (САП). Метою статті є дослідити особливості використання державних інструментів у реалізації Спільної аграрної політики країн Європейського Союзу та механізмів впливу державних інституцій на розвиток сільськогосподарської галузі. У статті обґрунтовано доцільність формування Спільної аграрної політики країн ЄС, яка спрямована на реалізацію національних стратегій сталого розвитку аграрного сектору кожній з них. Основними завданнями САП є підтримка та захист фермерів ЄС, покращення продуктивності сільського господарства для забезпечення стабільного постачання доступних продуктів харчування; підтримка сільських територій та ландшафтів в ЄС; створення робочих місць у сільському господарстві, агропромисловій галузі та суміжних секторах, сприяння боротьбі зі зміною клімату та раціональному використанню природних ресурсів. У статті проаналізовано структуру стратегічних цілей САП та нормативну базу, які обумовлюють виконанням стратегічних завдань. Також, визначено фінансовий механізм регулювання спільної аграрної політики: органи фінансування, інструменти фінансування, фінансовий контроль, аудит та особливості звітності. Визначено переваги системи управління та контролю САП на основі єдиного підходу до аудиту. У висновках систематизовано інструменти державного регулювання сільськогосподарчої діяльності країн ЄС в умовах реалізації спільної аграрної політики.

Ukraine's acquisition of the status of a candidate for membership in the European Union opened a new stage in European integration relations for Ukraine, related to the implementation of sectoral integration with the EU in various spheres and branches of the economy, including the agricultural sector. The article examines the organizational mechanisms of government regulation of effective institutions of the European Union's countries in the development of the Common Agricultural Policy (CAP). The purpose of the article is to investigate the peculiarities of the use

of government instruments in the implementation of the Common Agricultural Policy of the European Union countries and the mechanisms of influence of government institutions on the development of the agricultural sector. The article substantiates the expediency of forming the Common Agricultural Policy of the EU countries, which is aimed at the implementation of national strategies for the sustainable development of the agrarian sector in each of them. The main tasks of the CAP are to support and protect EU farmers, improve agricultural productivity to ensure a stable supply of affordable food; support of rural areas and landscapes in the EU; creation of jobs in agriculture, agro-industry and related sectors, promotion of the fight against climate change and rational use of natural resources. The article analyzes the structure of the strategic goals of the CAP and the regulatory framework that determines the implementation of strategic tasks. Also, the financial mechanism for the regulation of the common agricultural policy has been determined: financing bodies, financing instruments, financial control, audit and reporting features. The advantages of the CAP management and control system based on a unified approach to auditing are clear. The conclusions systematize the instruments of government regulation of agricultural activity of the EU countries in the conditions of implementation of the common agrarian policy.

Ключові слова: *інструменти державного регулювання, спільна аграрна політика, аграрний сектор, фінансовий контроль, сільське господарство.*

Keywords: *instruments of state regulation, common agricultural policy, agrarian sector, financial control, agriculture.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У досягненні цілей сталого розвитку країни Європейського союзу (ЄС) сформували потужні державні механізми забезпечення розвитку аграрного сектору країн та сільських територій. Вплив сільського господарства на економіку та соціальні аспекти суспільства є надзвичайно важливим, особливо для країн з великими сільськими територіями, тому європейські країни сформували ефективну модель управління агропромисловим сектором та досягнення сталого розвитку сільських

територій. На рівні європейської спільноти понад шість десятиріч діє Спільна аграрна політика, яка стосується продуктів харчування, навколишнього середовища та сільської місцевості. Угода про реформу Спільної аграрної політики, яка була офіційно ухвалена у грудні 2021 року, встановила нове законодавство у галузі агропромислового комплексу ЄС, що набуло чинності у 2023 році із вимогами сучасних пріоритетів галузі. Це законодавство спрямоване на створення більш справедливої, екологічно більш дружньої та продуктивної спільної аграрної політики. Формування та застосування нових інструментів державного регулювання та контролю потребують подальших досліджень та є сучасним прикладом розвитку механізму державного регулювання для країн, які секторально інтегруються (Україна, Албанія, Молдова, Північна Македонія, Сербія, Чорногорія). Державна аграрна політика України забезпечує продовольчу, у визначених межах економічну, екологічну та енергетичну безпеку, забезпечує розвиток технологічно пов'язаних галузей національної економіки та створення соціально-економічних умов сільського розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато вітчизняних вчених розглядають спільну аграрну політику з точки зору формування ефективних міжнародних торговельних відносин з урахуванням напрямів євроінтеграції та економічного співробітництва: Гадзало Я. [1], Гладій М. [1], Дудукалова О. [2], Зінчук Т. [3], Коритний О. [4], Лузан Ю. [1], Матвієнко Г. [2], Саблук П. [1]. Але потребують додаткової уваги в дослідженнях сучасні секторальні вимоги щодо розвитку агропромислового сектору для окремих країн, що інтегруються, а також вибір низки державних регуляторів (створення державних інституцій) для розвитку аграрної політики європейських країн.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідити особливості використання державних інструментів у реалізації Спільної аграрної політики країн Європейського Союзу та механізмів впливу державних інституцій на розвиток сільськогосподарської галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Спільна аграрна політика (САП) - Common Agricultural Policy – є сучасним стратегічним партнерством між суспільством та сільським господарством, а також між країнами ЄС та її фермерськими господарствами. Впродовж 2021-2022 рр. асигнування на САП реалізовувались згідно з перехідним положенням, ухваленим 23 грудня 2020 р., що забезпечило плавний перехід до стратегічних планів САП, реалізація яких почалася 1 січня 2023 р. [5].

САП спрямована на: підтримку фермерів та покращення продуктивності сільського господарства для забезпечення стабільного постачання доступних продуктів харчування; захист фермерів ЄС, щоб забезпечити їм належний рівень доходу; сприяння боротьбі зі зміною клімату та раціональному використанню природних ресурсів; підтримку сільських територій та ландшафтів в ЄС; створення робочих місць у сільському господарстві, агропромисловій галузі та суміжних секторах для підтримки сільської економіки.

САП є спільною політикою для всіх країн ЄС і управляється та фінансується на європейському рівні з ресурсів бюджету ЄС. У її межах всі витрати євроспільноти підлягають гарантійній декларації, яку подає Генеральний директор Європейської Комісії з питань сільського господарства та сільського розвитку. Щоб задовольнити потреби фермерів, лісівників і сільських громад, Європейська Комісія гарантує, що фінансування спільної сільськогосподарської політики є справедливим, достатнім і прозорим. Відповідно до загального фінансового механізму більшість платежів із фондів спільної сільськогосподарської політики здійснюються акредитованими платіжними агентствами, розташованими в країнах ЄС [6-8].

Нова САП є ключовим інструментом у досягненні амбіцій «Від ферми до столу» та Стратегії біорізноманіття до 2030 року для країн ЄС. Стратегія «Від ферми до столу» (F2F), яка була розроблена у 2020 р., забезпечить перехід до сталої продовольчої системи ЄС, яка гарантує продовольчу безпеку та гарантує доступ до здорового харчування зі здорової планети. Стратегія F2F є

особливою, оскільки вперше харчова політика ЄС має комплексну стратегію, яка охоплює всі етапи харчової системи та ставить споживачів і виробників у центр. Оскільки сільське господарство ЄС наразі становить 10,3% парникових газів (ПГ) ЄС, стратегія F2F має вирішальне значення для реалізації Зеленої угоди ЄС. Вважається, що європейські фермери, рибалки та виробники аквакультури відіграють ключову роль у переході до більш справедливої та стійкої системи харчування. Для підтримки з'являються нові потоки фінансування та екосхеми для впровадження більш стійких практик через Загальну сільськогосподарську політику та Загальну політику рибальства. Стратегія містить 27 конкретних заходів щодо трансформації продовольчої системи ЄС до 2030 року, зокрема: зменшення на 50% використання пестицидів і ризику їх використання скорочення принаймні на 20% використання добрив, включаючи тваринний гній; скорочення на 50% продажів антимікробних препаратів, які використовуються для тварин і аквакультури; досягнення 25% сільськогосподарських угідь під органічним землеробством, з яких поточний рівень становить 8% [9].

Треба також зауважити на тому, що Спільна аграрна політика ЄС 2023-2027 рр. дотримується підходу, заснованого на ефективності та результатах, побудованому навколо цілей, які входять до складу стратегічних планів САП країн ЄС (рис. 1.). Вони поєднують цільові втручання, спрямовані на конкретні потреби та досягнення цілей на рівні ЄС. Стратегічні плани САП сприяють кліматичним діям, захисту природних ресурсів, збереженню та збільшенню біорізноманіття, а також зміцненню соціально-економічної структури сільських територій. Наскрізна ціль: підтримка знань, інновацій та цифровізації в сільському господарстві всіх країн ЄС [10-11].

Прийнята у 2020 році Багаторічна фінансова рамка (MFF) ЄС на 2021-2027 рр., становить 1,21 трлн. євро з додатковими 808 млрд. євро від інструменту відновлення ЄС наступного покоління (Next Generation EU). Загальний обсяг асигнувань на спільну сільськогосподарську політику (САП) становить 386,6 млрд. євро.

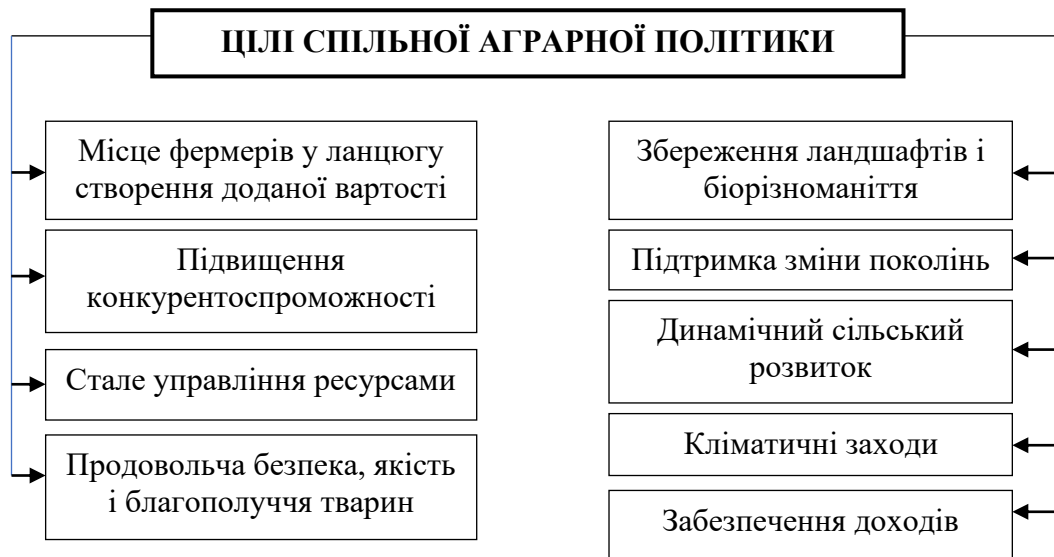

Рис. 1. Цілі стратегічного плану САП, 2023-2027 рр.

Джерело: сформовано на основі [10-11].

Фінансова підтримка САП надходить з двох основних фондів - Європейського фонду сільськогосподарських гарантій (EAGF) та Європейського сільськогосподарського фонду сільських регіонів (EAFRD), які мають асигнування в розмірі 386,6 млрд. євро. До 270 млрд. євро у 2022 році з нього надано на підтримку доходів, а решта призначена для підтримки сільськогосподарських ринків [10].

Що стосується фінансового механізму САП, то 99,3% бюджету Спільної аграрної політики, включаючи асигнування на підтримку доходів, ринкові заходи та розвиток сільської місцевості, реалізується за принципом спільного управління між Комісією та країнами ЄС. У рамках даного управління завдання, пов'язані з виконанням бюджету, делегуються країнам ЄС, які вживають усіх необхідних заходів для захисту фінансових інтересів Союзу. Країни ЄС несуть відповідальність за створення системи управління та контролю за рухом фінансових ресурсів, яка відповідає нормам ЄС. Вони повинні переконатися, що ця система функціонує ефективно і здатна запобігати, виявляти та виправляти порушення. Крім того, країни повинні мати ІТ-системи, які збирають і звітують про результати виконання витрат згідно зі стратегічними планами САП.

Одночасно, Єврокомісія відіграє наглядову роль, забезпечуючи дотримання механізмів, що регулюють систему управління та контролю. Це робиться шляхом перевірки ефективного функціонування системи та внесення за необхідності фінансових коригувань. Країни ЄС здійснюють виплати бенефіціарам САП через офіційно призначені органи, відомі як платіжні агентства. Дані структури акредитуються відповідно до детальних критеріїв, встановлених Комісією; вони повинні забезпечити прийнятність усіх заявок на отримання коштів і правильне виконання виплат фермерам та іншим бенефіціарам. Усі витрати реєструються в річних звітах платіжних установ і підлягають подальшому контролю, перевіркам та аудиту в рамках процесу фінансового забезпечення.

Приблизно 0,5% бюджету САП управляється безпосередньо Комісією (включаючи асигнування делегаціям ЄС та виконавчим агентствам ЄС). Це фінансування передбачає: діяльність з адміністративної та технічної підтримки, включаючи обстеження та моніторинг, заходи аудиту та перевірки, а також підтримку ІТ-систем сільськогосподарського обліку; просування сільськогосподарської продукції ЄС міжнародними організаціями, виконавчими агентствами та самою Комісією. Комісія також надає гранти на інформаційні заходи, пов'язані з САП, договори про надання послуг укладаються за результатами тендеру [6-7].

Правовим підґрунтям вищезазначеної діяльності є: Регламенти ЄС про фінансування, управління та моніторинг спільної сільськогосподарської політики; про правила підтримки стратегічних планів, які розробляються державами-членами в рамках спільної сільськогосподарської політики (Стратегічні плани САП), про внесення змін до Регламенту 1380/2013 – встановлення спільної організації ринків сільськогосподарської продукції, про схеми якості сільськогосподарської продукції та харчових продуктів, про визначення, опис, представлення, маркування та захист географічних зазначень або ароматизованих виноробних продуктів та регламенту, що встановлює спеціальні заходи для сільського господарства у віддалених регіонах Союзу.

Одночасно фінансове регулювання забезпечується дотриманням Регламенту (ЄС, Євратом) 2018/1046 Європейського парламенту та Ради ЄС. Для кожного алгоритму підтримки, що фінансується EAGF та EAFRD, платіжні агенції проводять сувору систему перевірок. Усі країни ЄС повинні забезпечити проведення необхідного рівня перевірок для ефективного управління ризиками всіма фінансовими інтересами Союзу. Для більшості платежів агентства керують інтегрованою системою адміністрування та контролю (IACS) – взаємопов'язаним набором баз даних, які можна застосовувати до низки алгоритмів підтримки. Також, існують органи сертифікації – незалежні аудитори, призначені на національному рівні відповідно до специфікацій ЄС. Роль цих органів полягає у перевірці та сертифікації діяльності платіжних установ. Щороку органи сертифікації надають висновок, складений відповідно до міжнародно прийнятих стандартів аудиту. Аудиторська робота органів сертифікації є ключовим елементом забезпечення витрат САП, що забезпечує основу для подальшої аудиторської роботи Комісії. Щоб визначити надійність роботи, Комісія ЄС також перевіряє роботу органів сертифікації. У разі виявлення ризику нерегулярних витрат, Комісія покриває ризик фінансових витрат для бюджету ЄС шляхом застосування фінансових коригувань. Фінансові виправлення визначаються на основі серйозності дефіциту, також беручи до уваги характер цих недоліків і фінансову шкоду, завдану ЄС [6-8].

Європейська рахункова палата перевіряє витрати ЄС і країн ЄС щодо реалізації Спільної аграрної політики. Вона проводить регулярні перевірки механізмів фінансування та витрат ЄС, включаючи законність і регулярність, а також перевірки ефективності, щоб переконатися, що гроші витрачаються належним чином і що внутрішні системи контролю ЄС розроблені правильно.

Європейська комісія є гарантом для всіх країн ЄС наявності системи, яка забезпечує розумну впевненість у тому, що всі виділені кошти витрачаються належним чином, а будь-які нерегулярні платежі можуть бути виявлені та відшкодовані. Це включає наступні пункти: підтвердження того, що кошти, витрачені в рамках САП, були використані за цільовим призначенням;

підтвердження відповідності витрат принципам раціонального фінансового управління; заява про те, що існуючі процедури контролю забезпечують необхідні гарантії щодо законності та правильності всіх операцій.

Загальна сільськогосподарська політика підтримує майже сім мільйонів бенефіціарів у всьому ЄС. У 2021 фінансовому році було понад 6 млн. бенефіціарів за схемами прямої підтримки, близько 3,6 млн. бенефіціарів за програмами розвитку сільської місцевості та близько 0,10 млн. бенефіціарів ринкових заходів (більшість бенефіціарів розвитку сільської місцевості також отримують дохід підтримки, тому вони враховуються лише один раз під час розгляду загальної кількості бенефіціарів). Будь-хто, хто отримує фінансування ЄС в рамках САП, включений до загальнодоступних списків. Ці списки створені для сприяння прозорості та довіри до заходів фінансування ЄС [6, 7].

Відповідна декларація публікується щорічно в річному звіті про діяльність департаменту, який займається САП, і включає повний перелік всіх видатків, здійснених у рамках вказаної політики. Надаючи декларацію про достовірність, Генеральний директор зазначеного структурного підрозділу підкреслює наявність комплексної системи управління та контролю для витрат САП, яка складається з чотирьох рівнів (рис. 2.) [12].

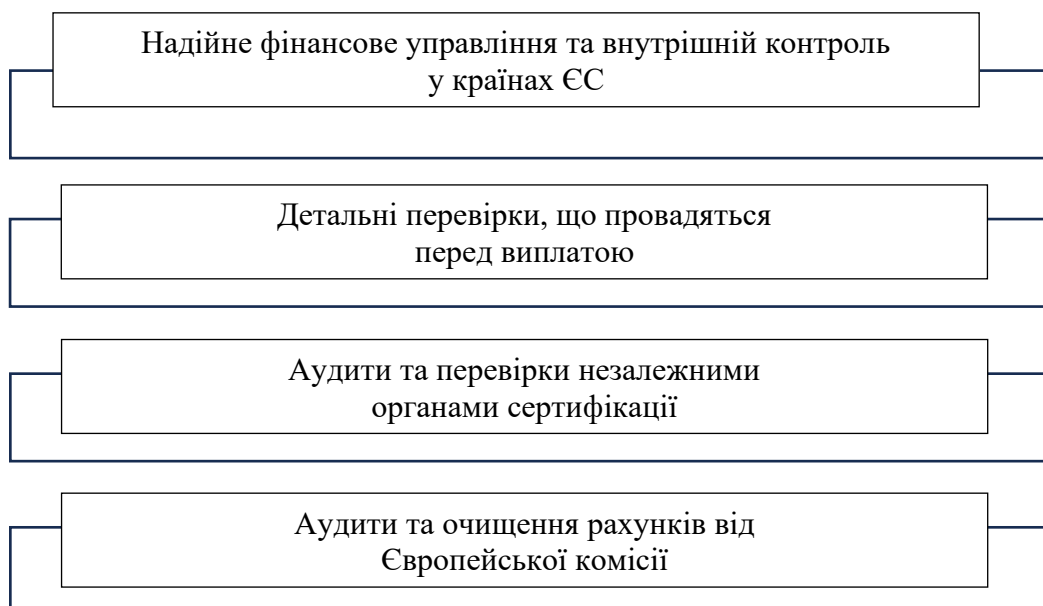

Рис. 2. Державний контроль за витратами САП

Джерело: сформовано на основі [12].

Система управління та контролю за коштами Спільної сільськогосподарської політики функціонує в ЄС на основі єдиного підходу до аудиту, в якому кожен рівень спирається на гарантії, надані іншими рівнями. Цей підхід має на меті забезпечити динамічний та економічно ефективний спосіб перевірки роботи платіжних установ та органів сертифікації. Він гарантує: ефективне виявлення джерел помилок; функціонування систем управління належним чином; впровадження коригувальних дій або планів дій у відповідь на виявлені недоліки.

Спільно з результатами, отриманими на кожному з вищевказаних чотирьох рівнях, дана система дозволяє Європейській Комісії отримати впевненість у тому, що кошти платників податків використовуються чітко і згідно з законодавством ЄС. Усі країни євроспільноти здійснюють виплати фермерам та іншим бенефіціарам через національні або регіональні платіжні агентства.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Особливостями державного регулювання аграрного комплексу країн ЄС є політика, яка має загальну зарегламентовану правову основу різних ринкових заходів щодо використання державного втручання на ринках сільськогосподарської продукції, щодо допомоги для приватного зберігання сільськогосподарської продукції на сільськогосподарських ринках, щодо застосування виняткових заходів на сільськогосподарських ринках, про прозорість ринку та моніторинг ринку. Також, державне регулювання в ряді секторів та країн ЄС стосується ціноутворення та запобігання падіння якості сільськогосподарської продукції. Також, важливим інструментом державного регулювання аграрного сектору країн ЄС є механізм фіксованої ціни або тендери, а також проектний підхід у пріоритетних напрямках розвитку галузі.

Реформи в аграрному секторі сприяють сталому майбутньому для європейських фермерів, забезпечують більш цілеспрямовану підтримку невеликим фермам і надає більшу гнучкість країнам ЄС у адаптації заходів до місцевих умов.

Література

1. Модернізація державної політики розвитку аграрної сфери України: виклики, шляхи вирішення : монографія / Гадзало Я. М., Гладій М. В., Саблук П. Т., Лузан Ю. Я. Київ: Аграрна наука, 2020. 379 с.
2. Дудукалова О., Матвієнко Г. Пільгове кредитування сільськогосподарських виробників як основа сталого економічного розвитку та інтеграції України у спільну аграрну політику ЄС. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-28>
3. Аграрна політика Європейського Союзу: виклики та перспективи: монографія / за ред. проф. Т. О. Зінчук. Київ : «Центр учбової літератури», 2019. 494 с.
4. Коритний О. Особливості аграрної політики ЄС: можливості для України. *Науковий вісник Полісся*. 2021. №2(21). С.52-56. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-52-56](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-52-56)
5. Common agricultural policy at a glance. European Commission. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en
6. CAP paying agencies. European Commission. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-paying-agencies_en
7. Assurance and audit. European Commission. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/assurance-and-audit_en
8. Developments in Agricultural Policy and Support. OECD iLibrary. URL: https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2023_3ac265b3-en
9. Орлова Н.С. Публічне управління у регіональній та економічній євроінтеграції. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. №11 (25). С.170-177.

10 Common agricultural policy funds. European Commission. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en

11. Financing of the CAP. Facts Sheets on the European Union. European Parliament. URL: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/106/financing-of-the-cap>

12. Regulation (EU) 2021/2117 of the European parliament and of the council. Official Journal of the European Union. 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R2117>

References

1. Hadzalo, Ya. M., Hladij, M. V., Sabluk, P. T. and Luzan, Yu. Ya. (2020), *Modernizatsiia derzhavnoi polityky rozvytku ahrarnoi sfery Ukrainy: vyklyky, shliakhy vyrishennia* [Modernization of the government policy of development of the agrarian sphere of Ukraine: challenges, solutions], Ahrarna nauka, Kyiv, Ukraine.

2. Dudukalova, O. and Matviienko, H. (2023), “Preferential lending to agricultural producers as a basis for sustainable economic development and integration of Ukraine into the common agricultural policy of the EU“, *Ekonomika ta suspil'stvo*, vol. 55. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-28>

3. Zinchuk, T. O. (2019), *Ahrarna polityka Yevropejs'koho Soiuzu: vyklyky ta perspektyvy* [Agrarian policy of the European Union: challenges and prospects], Tsentr uchbovoi literatury, Kyiv, Ukraine.

4. Korytnyj, O. (2021), “Features of EU agricultural policy: opportunities for Ukraine“, *Naukovyj visnyk Polissia*, vol.2(21), pp. 52-56. [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2\(21\)-52-56](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2020-2(21)-52-56)

5. The official site of European Commission (2023), “Common agricultural policy at a glance“, available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_en (Accessed 10 April 2024).

6. The official site of European Commission (2023), “CAP paying agencies”, available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-paying-agencies_en (Accessed 10 April 2024).

7. The official site of European Commission (2023), “Assurance and audit”, available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/assurance-and-audit_en (Accessed 10 April 2024).

8. The official site of OECD iLibrary (2023), “Developments in Agricultural Policy and Support”, available at: https://www.oecd-ilibrary.org/agriculture-and-food/agricultural-policy-monitoring-and-evaluation-2023_3ac265b3-en (Accessed 10 April 2024).

9. Orlova, N.S. (2023), “Public administration in regional and economic European integration“, *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, vol.11 (25), pp.170-177.

10. The official site of European Commission (2023), “Common agricultural policy funds”, available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_en (Accessed 10 April 2024).

11. The official site of European Commission (2023), “Financing of the CAP. Facts Sheets on the European Union”, available at: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/106/financing-of-the-cap> (Accessed 10 April 2024).

12. The official site of the European Union (2021), “Regulation (EU) 2021/2117 of the European parliament and of the council. Official Journal of the European Union”, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R2117> (Accessed 10 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 12.04.2024 р.